

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“พุทฺธคุณ — พระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

พุทฺธคุณ อ่านตามภาษาบาลีว่า บุต - ตะ - คุณะ มาจากคำว่า พุทฺธ (ผู้รู้ ในที่นี้มุ่งหมายถึง ผู้ตรัสรู้สิ่งที่มีจริงถึงความเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า) กับคำว่า คุณ (คุณ, ความดี, สิ่งทีประเสริฐ) รวมกันเป็น พุทฺธคุณ เขียนเป็นไทยว่า พุทธคุณ หมายถึง พระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งพระบริสุทธิคุณ พระปัญญาคุณ และพระมหากรุณาคุณ ข้อความในพระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ มหาตมทาสังขยสูตร ได้แสดงถึงพระพุทฺธคุณ ดังนี้

ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอุบัติขึ้นในโลกนี้ เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชา (ความรู้แจ้ง) และจรณะ (ทางดำเนิน) ไปดีแล้ว รู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกบุรุษที่ควรฝึกไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้ตื่นแล้ว เป็นผู้จำแนกธรรม

บุคคลผู้ที่ประเสริฐที่สุดในโลก ไม่มีผู้ใดเปรียบได้เลย คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ตรัสรู้สิ่งที่มีจริงตรงตามความเป็นจริงโดยชอบด้วยพระองค์เอง กว่าที่พระองค์จะได้ตรัสรู้นั้น ทรงบำเพ็ญพระบารมี (คุณความดีที่จะทำให้ถึงฝั่งแห่งการดับกิเลส) มาตลอดระยะเวลาสี่อสงไขยแสนกัปป์ ซึ่งเป็นเวลานานมาก เมื่อได้ตรัสรู้แล้วก็ทรงมีพระมหากรุณาที่จะเกื้อกูลสัตว์โลกด้วยการทรงแสดงพระธรรมให้ได้เข้าใจความจริง พระมหากรุณาคุณของพระองค์ที่มีต่อสัตว์โลก คือทรงแสดงพระธรรมให้สัตว์โลกได้เข้าใจตามความเป็นจริง จากที่สัตว์โลกเคยเป็นผู้มากไปด้วยกิเลสประการต่างๆ ก็สามารถที่จะขัดเกลาละคลายและดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น ด้วยปัญญาอันเกิดจากการได้ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง การที่พระองค์ทรงแสดงความจริงของสิ่งที่มีจริงซึ่งเป็นธรรม ให้คนอื่นได้รู้ได้เข้าใจด้วย เป็นพระคุณอันสูงส่งยิ่งของพระองค์ที่มีต่อสัตว์โลก พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้และทรงมีพระมหากรุณาแสดงพระธรรมประกาศความจริงให้คนอื่นได้เข้าใจด้วย จึงมีผู้ที่อบรมเจริญปัญญาสามารถที่จะรู้แจ้งความจริงตามพระองค์ได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกอบด้วย**พระบริสุทธิคุณ** ทรงดับกิเลสทั้งหลายทั้งปวงได้อย่างเด็ดขาด ทรงมีความบริสุทธิ์ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ โดยไม่มีใครเสมอเหมือน **พระปัญญาคุณ** ทรงมีพระปัญญาที่รู้สภาพธรรมทุกอย่างโดยละเอียดโดยประการทั้งปวงถึงที่สุด และ**พระมหากรุณาคุณ** ทรงมีพระหฤทัยประกอบด้วยความกรุณาเกื้อกูลสัตว์โลก ด้วยการแสดงพระธรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสัตว์โลกทั้งปวง

พระธรรมคำสอนทั้งหมดที่พระองค์ทรงแสดง ก็มาจากพระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาคุณของพระองค์ เพื่อที่จะให้ผู้ฟังมีความเข้าใจถูกต้องเห็นถูกในสิ่งที่พระองค์ได้ตรัสรู้ และที่พระองค์ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาตลอดระยะเวลาที่ยาวนาน ไม่ใช่เพื่อดอกไม้ ฐูปเทียน คำสรรเสริญ สักการะทั้งหมด แต่เพื่ออนุเคราะห์สัตว์โลก ให้เข้าใจสภาพธรรมตามความเป็นจริง ถ้าจะมีคนที่บูชาพระองค์ด้วยดอกไม้ ฐูปเทียน วัตถุของหอมมากมายมหาศาล กับการที่ฟังพระธรรมแล้วเข้าใจพระธรรม อะไรเป็นสิ่งที่จะทำให้พระองค์เกิดปิติ ดอกไม้ หรือว่า การที่มีผู้ที่สามารถเข้าใจพระธรรมที่พระองค์ได้ทรงแสดง? เพราะฉะนั้น ระลึกถึงขณะที่พระอัญญาโกณฑัญญะ รู้แจ้งอริยสัจธรรมถึงความเป็นพระอริยบุคคลท่านแรกในฐานะที่เป็นสาวกของพระองค์ ความปิติของพระองค์จะมีเพียงใด เพราะการอนุเคราะห์สัตว์โลกได้สำเร็จแล้ว ไม่ใช่เพียงแค่ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองเท่านั้น แต่ทรงมีพระมหากรุณาเกื้อกูลและก็มีผู้สามารถที่จะได้รับประโยชน์จากการฟังสิ่งที่พระองค์ทรงแสดง สมกับการที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาตลอดระยะเวลาที่ยาวนานถึงสี่อสงไขยแสนกัปป์ และตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษาแห่งการประกาศคำสอนของพระองค์ ไม่ว่าใครที่ไหนที่ได้สะสมปัจจัยพอที่จะเข้าใจความจริงได้ พระองค์ก็ทรงพระมหากรุณาที่จะเสด็จไปแสดงพระธรรม นี่แสดงให้เห็นว่าทั้งหมดเพื่อชาวพุทธหรือผู้ที่เข้าใจว่าตนเองมีพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ต้องไม่ลืมพระธรรมด้วย ไม่ใช่เพียงเข้าใจแต่ว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงดับกิเลสทรงเป็นพระบรมศาสดายิ่งใหญ่กว่าเทวดาพรหม มนุษย์ใดๆ ทั้งปวงในสากลจักรวาล ไม่ใช่เพียงเท่านั้น แต่พระองค์แสดงพระธรรมประกาศความจริงเพื่อประโยชน์กับผู้ฟัง ความเป็นมิตรที่ดี กัลยาณมิตรที่เลิศก็คือ เพื่อประโยชน์ของผู้ที่เราเป็นมิตรด้วย เพราะฉะนั้น **สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นมิตรที่ประเสริฐที่สุด** เพราะว่าทรงประกอบด้วยพระมหากรุณา ทุกอย่างที่พระองค์ทรงกระทำเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลกทั้งนั้น

กว่าจะได้เข้าใจธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่มีจริงในขณะนี้ตามความเป็นจริง ไม่ใช่เรื่องง่าย ไม่มีใครสามารถที่จะเปลี่ยนลักษณะของสภาพธรรมในขณะนี้ให้เป็นอย่างอื่นได้เลย ธรรมเป็นธรรม เช่น กุศลธรรมเป็นกุศลธรรม อกุศลธรรมเป็นอกุศลธรรม ไม่ว่าจะเกิดกับใคร ที่ไหนทั้งหมด ก็คือ เป็นธรรม ธรรม เป็นสิ่งที่ละเอียดลึกซึ้ง ยากที่จะเข้าใจ จึงต้องมีความอดทนอย่างยิ่ง เพราะเมื่ออดทน ไม่ท้อถอยในการฟังในการศึกษาแล้ว ความเข้าใจก็จะค่อยๆ เจริญขึ้นไปตามลำดับ จนกระทั่งถึงความสมบูรณ์พร้อมของปัญญาได้ในที่สุด เพราะฉะนั้น ผู้ที่เป็นพุทธศาสนิกชนหรือชาวพุทธ ควรที่จะได้พิจารณาไตร่ตรองว่า พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงมีคุณค่ามหาศาล พระองค์ทรงเห็นประโยชน์ว่ามีผู้ที่ได้สะสมเหตุที่ดีมาแล้ว สามารถที่จะฟังพิจารณาไตร่ตรองอบรมเจริญปัญญาได้ จึงทรงแสดงเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลกอย่างแท้จริง และคำที่พระองค์ตรัสนั้น ไม่มีแม้แต่คำเดียวที่ให้โทษ มีแต่เป็นคำจริง เป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูลให้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกเท่านั้น ที่ควรค่าแก่การฟังการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้น จึงควรเห็นประโยชน์ของความเข้าใจพระธรรม ซึ่งก็คือปัญญา นั่นเอง อันจะเป็นที่พึ่งที่แท้จริงสำหรับชีวิต เป็นที่พึ่งทั้งในโลกนี้และในโลกหน้าด้วย ไม่ใช่ทรัพย์สินเงินทอง เพราะทรัพย์สินเงินทองไม่ทำให้พ้นจากทุกข์ได้ ติดตามไปในโลกหน้าก็ไม่ได้ แต่ปัญญา สะสมสืบต่ออยู่ในจิต เป็นที่พึ่งได้ สามารถทำให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ และปัญญาจะเจริญขึ้นได้ ก็ต้องอาศัยการฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เห็นถึงพระคุณอันประเสริฐยิ่งของพระองค์ ค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปทีละเล็กทีละน้อย ไม่ขาดการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗